

Ljudguide till Lunds Stadspark, utskrift

Del 2. Rödek

Dialog mellan Peter Linder och Fredrik Emmerfors:

Peter: Det första trädet vi ser till vänster är en rödek. Det är en amerikansk art, *Quercus rubra* heter den. "Rubra" betyder röd och det är höstfärgen på bladen som blir riktigt sprakande röda och fina. De vackra bladen är djupt flikade och trädet blir stort med slät, grå bark. Det växer med ganska livlig krona med snirkliga grenar. Till höger om rödeken har vi en tysklönn, även kallad sykomorlönn. Det är ett mellan- och sydeuropeiskt träd som är rätt vanligt även i Sverige. Det har naturaliserat sig lite och spridit sig av sig självt, det gör gärna det. I ung ålder sätter det mycket frön, som lätt sprider sig.

Fredrik: Skiljer den sig från den vanliga lönnen på något speciellt sätt?

Peter: Den skiljer sig på några sätt. Stammen blir väldigt flagig och grovsprickig – helt annorlunda än vår skogslönn, som är mer längssprickig. Och bladen på den här tysklönnen är annorlunda på så sätt att de är grövre och inte lika långt tillspetsade.

Peter: Här står ett rundkronigt träd, en rödblädig skogslönn av den gamla kultursorten 'Reitenbachi' – en sort som inte används längre. Den var typisk tidigare i parksortiment, så det är roligt att den står just här. Med tiden under säsongen får den allt rödare och rödare blad, som sedan finns kvar långt in på hösten. Det finns många andra sorter också av rödblädig skogslönn, som till exempel 'Crimson King', 'Faassen's Black' och 'Schwedleri'. De har väl i princip ersatt denna gamla sort, 'Reitenbachi'. Man kan känna igen denna på bladen, som är lite skålformiga med bladkanterna riktade uppåt.

Fredrik: Hur gammalt är det här trädet tror du?

Peter: Det kan nog vara äldre än man tror. Jag tror det kan ha stått här bortåt hundra år faktiskt.

Peter: Nu står vi i "Solens och Skuggans trädgård". Den här riktigt ambitiösa perennplanteringen är ritad av landskapsarkitekt Ulf Nordfjell med kollegor. Den anlades 2015 och är en del av flera förnyelseprojekt och utvecklingar man har gjort här i Stadsparken på senare tid. Det var mellan 2009-2020 som man gjorde en hel del olika saker. I sydväst finns spontanidrottsplatser med utegym, skatepark och en ny lekplats. Och på andra sidan caféet har det tillkommit en plaza med stensättning och nya växter. Söder om dammen ligger "Nordisk djungel", som är en del med lite mer woodland-karaktär, och så har Observatorieparken nu blivit mer integrerad i Stadsparken. Sedan har det också skett en utveckling av entréerna till parken. Stadsparkens huvudentré här i norr, som är alldeles nära oss där vi står nu, har fått ett lyft med mer pampig karaktär. Där står en rad med fyra glanshagtorn som leder in i parken och det finns ett näsduksträd. Man leds också in av en arkadklippt rad av avenbok, som bildar en liten avgränsning mellan växthuset med trädgårdsmästarebostaden och där vi står nu.

Fredrik: Och här där vi står nu i Ulf Nordfjells perennplantering, vilka tankegångar går igen här?

Peter: Jo, perennerna är planterade väldigt effektivt i block. Man sätter många av en perenn i taget. Sedan möter den nästa grupp av perenner, så att det blir en väldig färgeffekt. Perenner förresten, det är örtartade växter som återkommer år efter år. De behöver alltså inte planteras om igen, som med utplanteringsväxter och ettåriga växter. Det finns en historia bakom att de är anlag-

da så här i raka linjer och rektangulära fält. För ganska länge sedan drev man nämligen upp många av staden Lunds växter här, till urnor och utplantering, och då fanns det drivbänksrader här. Så det är lite därför man har den här utformningen. Här har man också valt växter efter ljusförhållandena – därav namnet "Solens och Skuggans trädgård". Som exempel är det skuggigare under den stora blodboken och därför är andra växter valda där än här ute.

Fredrik: Just nu står vi vid ett ensamt träd här i parkgången, ett Kentucky coffeetree. Vad kan du berätta om det?

Peter: Det är ett väldigt annorlunda träd som kommer från östra Nordamerika. Det är en ärtväxt, så den kan få fröbaljor med ganska stora, runda och svarta frön. Man kan rosta dem och göra kaffesurrogat av dem, därav namnet Kentucky kaffeträd. Det vetenskapliga namnet är *Gymnocladus dioicus*, där "gymno" betyder naken och "cladus" gren – alltså det nakengreniga trädet. Då tänker man på att det slår ut så sent. När nästan alla andra träd har slagit ut står de här träden fortfarande med nakna grenar. Men sen kommer bladen med besked. Det blir väldigt stora, dubbelt sammansatta blad. Om man tänker sig ett vanligt askblad, så har det en så kallad bladspindel i mitten och sedan sitter det småblad utmed den. Det gör det på kaffeträdet också, men här är det dubbelt sammansatt. Så de här sitter i sin tur också på en bladspindel, som senare kommer att ramla av från trädet. Barken är också väldigt speciell på de här träden. Den är grå och väldigt räfflad och det kommer bara att bli mer och mer effektivt när trädet blir större. Den grova stammen får då väldigt djupa räfflor och stora barkflagor, som sitter lodrätt utmed trädet.

Fredrik: Vi kan se flera kaffeträd här planterade i gångarna. Hur klarar de den här miljön och vårt klimat?

Peter: De klarar det bra i sådana här hårdgjorda miljöer med stenplattor. De är värmegynnade och torktåliga. De har också en kvävefixerande förmåga, där rötterna samarbetar med kvävefixerande bakterier. På det sättet kan träden tillgodogöra sig luftens kväve.

Fredrik: Sedan finns det också flera stycken japanska magnolior runt fontänen.

Peter: Ja, de är verkligen fina. Det är ett träd med vit blomning på bar kvist. Den här arten, *Magnolia kobus*, kommer från Japan och Korea och det är verkligen en storvuxen magnoliaart. Det finns ju annars praktmagnolia som är ganska vanliga i Lund, inte minst vid Universitetsplatsen. De är istället flerstammiga, ofta som jättebuskar, och de har en blomma som är lite mer pokalformad med rosa och lila i. Men på japansk magnolia blir det alltså rent vita blommor och i väldigt stor mängd. Sen kan det bli lite frösättning också, med väldigt lustiga, lite knotiga frukter som brukar bli rödfärgade när de är mogna.